

“La UIB dóna qualitat i servei social”

Poca participació a les eleccions i protestes d'estudiants a l'acte de la vostra presa de possessió com a rectora: tot això us fa sentir incòmoda?

—No. Són fets que reflecteixen uns temps de canvis a la UIB. Per una banda, les protestes d'alumnes responen als problemes de pressupost en uns estudis concrets. Per una altra, la participació a les eleccions és cert que ha estat molt baixa per part dels estudiants, però això passa sempre, fins i tot quan hi ha més d'una candidatura. En aquest cas és ver que ho ha estat més que en ocasions precedents, perquè amb una sola candidatura [només es presentava ella al càrrec de rector] s'ha de reconèixer que és difícil de crear ambient electoral. És clar que no hi hagué motivació dels alumnes. En el cas de professorat i del personal d'administració i serveis, però, sí que hi hagué una participació més alta, de l'ordre del 70% de mitjana a tots dos àmbits, en els quals el suport cap a la nostra candidatura va ser si fa no fa el mateix que quatre anys abans.

—Els estudiants solen queixar-se que el seu vot té poc pes en l'elecció de rector.

—En el sistema electoral universitari cada àmbit pesa diferentment, com és sabut. En el cas de la UIB els estudiants tenen un pes del 25%. Sé que es queixen, però la veritat és que la UIB és una de les universitats en les quals aquest nivell de capacitat de decisió dels alumnes és més alt. Quan parles amb ells, reconeixen —si més no aquells que s'hi impliquen més— que, en general, el grau de participació dels alumnes en la gestió de la universitat és bastant baix. Tenim consells de departament en què les places reservades als alumnes no s'ha cobert perquè no s'hi ha presentat ningú.

Montserrat Casas (Hostalric, Selva, 1955) és catedràtica de física atòmica, molecular i nuclear. El mes passat fou escollida per al seu segon mandat com a rectora de la Universitat de les Illes Balears (UIB).

—Aquesta desmotivació era igual, posem per cas, fa quinze anys?

—No, abans hi havia més participació dels estudiants. La UIB, on

sempre s'ha fomentat molt la participació estudiantil, va ser de les primeres universitats de tenir consell d'estudiants. Però costa molt més que no abans d'activar la participació dels alumnes. És un fenomen general a tota la universitat espanyola. Potser ens equivoquem en algun aspecte i no sabem empènyer els alumnes a participar. Naturalment s'ha de fer la precisió que parlem en termes generals, perquè també hi ha alumnes que hi participen, que s'hi impliquen... Ara, en general, dissortadament, no passa.

—Em fa l'efecte que avui dia les universitats en general són quasi un vedat privat per a fills de famílies benestants.

—No ho veig així. Molts dels qui envien els fills a la universitat necessiten beques perquè puguin estudiar. I per exemple a la UIB ha crescut molt el nombre d'alumnes becats. Sí que és cert que a les Balears, malgrat tenir una immigració tan important, la representació de la joventut immigrada a la UIB és molt minsa a causa de la situació d'aquestes famílies, que no es poden permetre que els seus membres deixin de fer feina. Per tant, els estudis en general i els universitaris en particular no són entre les seves prioritats. Però, a banda

Montserrat Casas va ser reellegida fa poc rectora de la Universitat de les Illes Balears.

“Molts estudiants tenen la idea de ser funcionaris. Per això, hem promogut un programa per a detectar quins volen ser emprenedors i ajudar-los-hi”

aquest fet, a tot Espanya crec que la universitat ha estat un mecanisme de cohesió social i que encara ho continua essent.

—**N'esteu segura, d'això?**

—Sí, sí. La gent de menys recursos pot accedir a la universitat. Una altra cosa és que estiguem en una societat que, com la balear, pateix una seriosa crisi de valors. Durant un parell de dècades hem vist com moltes famílies no sentien la necessitat de fer tots els possibles perquè els seus fills estudiessin fins a la universitat. Però no oblidem que la UIB ha posat més de 40.000 titulars al mercat [va ser fundada el 1978] i estic segura que molts, sense la UIB, no haurien pogut anar a estudiar en una universitat de fora, per raons econòmiques. Per tant, el servei social que ha fet i continua fent la UIB és fora de dubte.

—**Disculpau-me que hi insistesqui: al campus de la UIB hi podem veure l'aparcament farcit de cotxes que tenen un preu que més del 60% dels contribuents de les Balears —segons les darreres dades de l'Agència Tributària— només podrien comprar si hi esmerçassin el 100% dels sou entre tres i sis anys, segons els casos. Això és representatiu de la societat?**

—Bé... No oblidem que també hi ha transport públic, bus i metro...

—**Sí, és clar, però em fa l'efecte que els alumnes de la UIB, en termes generals, s'allunyen molt de la mitjana socio-econòmica del conjunt.**

—M'agradaria pensar que no és així. Dissortadament, no tenim estadístiques que relacionin l'economia familiar amb l'accés a la UIB. No es pot negar que per raons estrictament econòmiques hi hagi al·lots i al·lotes que no arriben a la UIB, però no crec que hi hagi tanta desviació socio-econòmica entre el conjunt dels estudiants de la UIB i la societat balear, en general. Em preocupa, però, com

us deia abans, que sobretot perdem estudiants en segments de la població nouvinguda.

—**L'estudiant de la UIB vol ser, sobretot, funcionari?**

—Sí. És cert que molts estudiants tenen la idea de ser funcionaris. Per a la resta, hem promogut un programa per a detectar tots els que volen ser emprenedors i ajudar-los tant com calgui a fer-ho realitat. Ja en tenim exemples —empreses que han sorgit—, però cal treballar molt més encara en aquest àmbit.

—**Heu fet un viver d'empreses, com se sol dir?**

—Sí, n'han sortit catorze que han donat feina a unes 500 persones. Ja sé que és poc, que cal fer més esforços, però és un bon camí.

—**L'abandonament escolar a les Balears fa feredat.**

—Sí, és d'un 40% al batxillerat, cosa que implica que també tenim menys alumnes proporcionalment que en uns altres llocs. És un problema social important. No pot ser que perdem tants d'estudiants.

—**Si ens comparam amb comunitats demogràficament semblants, quin percentatge d'estudiants universitaris té les Balears?**

—Extremadura té aproximadament 1,1 milió d'habitants, con nosaltres, i uns 26.000 estudiants universitaris. Nosaltres en tenim uns 16.000 —sempre parlant d'estudis reglats. A la nostra societat, que ha crescut econòmicament tan de pressa, el valor de la cultura i de l'esforç s'ha perdut molt. Mentre l'educació s'entengui com una despesa i no una inversió, no anirem bé.

—**Sovint se sent a dir que la UIB no té prou qualitat.**

—No és cert. Donem qualitat i servei social. Donem prou qualitat perquè el nombre d'estudiants estrangers que trien la UIB creixi cada any: un 14% dels estudiants de postgrau vénen de l'estranger. Tenim una oferta

prou àmplia i variada, amb programes de qualitat. L'impacte de la recerca que fa la UIB és creixent. Som la segona universitat de l'estat en articles internacionals en col·laboració amb investigadors d'uns altres països. Tots els plans d'estudis han estat verificats en primera ronda —i hi ha universitats on han tombat en primera instància alguns plans perquè no tenien prou qualitat. Tenim 41 patents. Tenim presència nacional i internacional creixent. Entre les mil universitats més importants del món hi som nosaltres —de les 21 espanyoles que hi són presents—... Malgrat la joventut, el condicionant demogràfic, la mida mitjana que tenim i malgrat tot, crec que és obvi que la UIB dona prou qualitat. Som un servei social i, en definitiva, servim cada vegada més i amb més eficiència la societat balear.

—**Allò que alguns títols de la UIB, com per exemple el de dret, no són**

acceptats per algunes empreses és llegenda negra o realitat?

—Pura llegenda negra. Ho he sentit a dir alguna vegada i sempre he demanat que si algú en sap un cas concret ens ho indiqui. Mai ningú no me n'ha sabut donar raó, d'això. Una vegada ho vaig comentar al degà de Dret i em va dir que ell tampoc no ho havia vist mai. És una d'aquelles coses que algú s'inventa i acaben essent cregudes per alguna gent.

—El govern actual, format per partits progressistes i nacionalistes, retalla el pressupost de la UIB.

El govern anterior, conservador, dedicava més diners a IB3 que no a la UIB. La conclusió és que cap partit no estima la UIB?

—Diguem que encara no es veu prou l'educació, i la UIB en particular, com una inversió imprescindible. Per als polítics en general les inversions més rendibles són aquelles que tenen resultats a curt termini, en menys dels quatre anys d'una legislatura. De tota manera, vull dir que els primers anys [del seu mandat] el pressupost va créixer molt. Si que és ver que després, la crisi, ha imposat

“Som la segona universitat de l'estat espanyol en articles internacionals. Tenim 41 patents. Som entre les 1.000 universitats més importants del món...”

la retallada de pressupostos. Però també és cert que ens hem espavilat. Tenim 57 milions transferits del govern i 102 de pressupost. La diferència surt de projectes, matricules... és a dir, recursos cercats i creats per la UIB.

—Tots els polítics s'omplen la boca, sobretot ara en campanya electoral, de suport a l'educació, a l'R+D, a la formació... però aquestes paraules s'avenen poc amb els fets.

—Recordem que a les Balears el Parlament va votar, fa uns quinze anys, sota el govern de Gabriel Cañellas, que no era necessari un pla d'R+D. És molt significatiu. El primer pla de recerca es fa la legislatura 1999-2003, amb el pacte de progrés [el primer govern presidit per Francesc Antich]. Després nosaltres férem un pla de recuperació de talents, copiat del català, que el govern mai no ha aplicat. En resum: a la societat balear pesa encara molt la rendibilitat a curt termini i, consegüentment, els polítics no juguen fort a favor de la investigació ni l'educació.

—L'adaptació a Bolonya reforça la UIB o, com diuen alguns portaveus d'alumnes, el marc europeu implicarà fer més cares les universitats, si més no en el nivell de màster, i, per tant, perdrà part del caràcter de servei social?

—La UIB en sortirà reforçada perquè Bolonya vol dir enfortir tota la universitat europea enfront de la dels Estats Units, gràcies a fer compatibles els estudis a tota la Unió. D'una altra banda, és imprescindible, si volem de veres fer Europa, que a través d'Erasmus i programes afins anem creant aquest espai comú. Pel que fa a la diferència entre grau i màster, es tracta que el primer respongui a uns requisits més generalistes i que el segon sigui més especialitzat. Els màsters no s'han de valorar pel cost que tindran, sinó per les possibilitats que donaran. En general, el sistema de Bolonya és bo, però passa que ara som en plena transició i es veuen problemes que d'aquí a pocs anys seran totalment superats.

Miquel Payeras